

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sk/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200212
Dátum vydania rozhodnutia: 13.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200212.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): M. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. L. Č.. XXX/XX, XXX XX E., právne zastúpený: JUDr. Marián Ďurina, advokát so sídlom Sibírska č. 4, 831 02 Bratislava, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie so sídlom Ul. 29 augusta 8, 813 63 Bratislava, o správnej žalobe v sociálnych veciach, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24Sa/9/2017 zo dňa 12. októbra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne (ďalej aj ako „žalovaný“) rozhodnutím zo dňa 01.04.2017 č. XXX XXX XXXX X (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietol odvolanie sťažovateľa v celom rozsahu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 20.12.2016 č. XXX XXX XXXX X (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým táto ako prvostupňový správny orgán zamietla žiadosť sťažovateľa o priznanie starobného dôchodku ku dňu XX.XX.XXXX podľa § 65 ods. 1 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom pre prejednávajú právnu vec (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“), v spojení s § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) z dôvodu, že sťažovateľovi vznikne nárok na starobný dôchodok dosiahnutím veku 62 rokov.

2. Prvostupňový správny orgán posudzoval dôchodkový vek sťažovateľa s prihliadnutím na ustanovenia § 14 ods. 4, § 21 a § 174 zák. č. 100/1988 Zb. Vychádzal z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 20.10.2016, podľa ktorého v I. kategórii funkcií vykonával službu 11 rokov a 285 dní a v II. kategórii funkcií 4 roky a 327 dní. Konštatoval, že vzhľadom na to, že v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií, ktoré je postavené na roveň zamestnania I. pracovnej kategórie

uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zák. č. 100/1988 Zb. nezískal najmenej 20 rokov (získal 14 rokov), nárok na starobný dôchodok mu od XX. A. XXXX nevznikol.

3. Ďalej dospel k záveru, že sťažovateľovi nevznikol ani nárok na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že v službe zaradenej do I. alebo II. kategórie funkcií nezískal potrebný počet rokov a súčasne nespĺňa ani podmienku podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., nakoľko služba zaradená do I. kategórie funkcií netrvala k 31.12.1999.

4. V podanom odvolaní sťažovateľ najmä namietal nezhodnotenie doby štúdia v 1. a 2. ročníku na Vojenskej škole kuchárskeho dorastu v Žiline (ďalej iba „VŠKD“) od 01.09.1973 do 31.08.1975 v II. kategórii funkcií. Tiež namietal, že mu nebolo hodnotené obdobie od 01.09.2002 do 04.05.2004, kedy bol poistený ako samostatne zárobkovo činná osoba, a napokon obdobia od 25.03.1993 do 06.08.1997, keď vykonával obchodného zástupcu u zamestnávateľa P.. Q. N. H. TGE-POWE.

5. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný najmä uviedol, že sťažovateľovi bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok od 01.05.1992 podľa § 136 zákona č. 100/1988 Zb. Podľa § 126 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov bol sťažovateľovi namiesto čiastočného invalidného dôchodku od 01. júla 2002 priznaný invalidný výsluhový dôchodok. Sťažovateľ bol prepustený zo služobného pomeru dňa 30.04.1992 podľa § 26 ods. 1 písm. a) zákona č. 76/1959 Zb. z dôvodu nespôsobilosti k vojenskej činnnej službe zo zdravotných dôvodov. Z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava zo dňa 20.10.2016 vyplýva, že na nárok na invalidný výsluhový dôchodok mu bolo započítaných v I. kategórii funkcií 11 rokov a 285 dní a v II. kategórii funkcií 4 roky a 327 dní.

6. Žalovaný konštatoval, že vzhľadom na to, že v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií, sťažovateľ nezískal najmenej 20 rokov a ku dňu uvoľnenia zo zdravotných dôvodov získal menej ako 15 rokov v I. kategórii funkcií, nárok na starobný dôchodok mu od XX.XX.XXXX nevznikol. Pretože sťažovateľ nezískal úhrnom ani 20 rokov v I. a II. kategórii funkcií, nevznikol mu nárok na starobný dôchodok ani vo veku 57 rokov v zmysle § 132 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb. Sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., pretože jeho služba zaradená do I. kategórie funkcií trvala len do 30.04.1992.

7. Odvolaciu námietku, že dobu štúdia od 01.09.1973 do 31.08.1975 nemá zhodnotenú v II. kategórii funkcií, považoval za nedôvodnú, pretože Sociálna poisťovňa nie je príslušná započítať uvedené obdobie. Podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave nemá túto dobu štúdia na VŠKD v Žiline sťažovateľ započítanú na nárok na výsluhový dôchodok. Za nedôvodnú vyhodnotil aj odvolaciu námietku, že mu nebolo hodnotené obdobie, pokiaľ bol poistený ako SZČO a obdobie, keď vykonával obchodného zástupcu u podnikateľky, nakoľko sťažovateľovi k XX.XX.XXXX nevznikol nárok na starobný dôchodok.

- V podanej správnej žalobe podľa ust. § 199 a nasl. zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) sťažovateľ najmä uviedol, že odslúžil v I. a II. kategórii funkcií spolu 18 rokov a 247 dní, spolu odslúžil a odpracoval 41 rokov a 118 dní;

- žalovaný zhodnotil iba 7225 odpracovaných dní, t. j. o 1041 dní menej;

- ukončil služobný pomer vojaka z povolania dňa 30.04.1992 podľa podmienok uvedených v § 26 ods. 1 písm. a) zákona č. 76/1959 Zb., z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. e) v nadväznosti na ustanovenie § 21 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Z.z.;

- Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia nesmie podávať potvrdenia o priebehu vojenskej činnnej služby sťažovateľa a o jeho zaradení do I. a II. kategórie funkcií, nakoľko na to nemá kompetenciu, ktorá prináleží Ministerstvu obrany SR;

- žalovaný nesprávne a protiprávne vyhodnotil celkovú dobu zamestnania sťažovateľa, ako aj doby vojenskej činnnej služby v I. a II. kategórii funkcií a III. pracovnej kategórii, pričom z preskúmaného rozhodnutia je zrejmé, že si neosvojil právny názor a ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR v obdobných veciach;

- žalovaný započítal dobu štúdia na VŠKD a tvrdil, že začiatok služby v armáde sa musí počítať už od termínu nástupu žiaka na Vojenskú strednú školu, pretože v tom čase tá bola u stredného vojenského managementu, chápaná predovšetkým ako celoživotná;
- od veku 16 rokov každý žiak vojenskej strednej školy podliehal brannému zákonu č. 92/1949 Zb.;
- vo vojenskej knižke má sťažovateľ obdobie štúdia na VŠKD zaznamenané ako vojenská činná služba a treba ju jednoznačne považovať za prípravu na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách;
- k pojmu ostatná vojenská služba poukázal na závery v rozsudkoch Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Sd/216/2013 zo dňa 06.06.2014 a Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Sd/21/2016 zo dňa 14.09.2016;
- musí byť zhodnotená celá štvorročná doba štúdia na VŠKD a doba výkonu služby vojaka z povolania, konkrétne ide o 1415 dní od 01.09.1973 do 16.07.1977;
- nie je mu známy žiadny rezortný zoznam, ktorý by oficiálne vylučoval dobu štúdia na vojenských stredných školách z I. (II.) kategórie funkcií;
- podľa § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb. sa doba vojenskej činnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený;

8. Krajský súd v konaní podľa § 199 S.s.p. dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby z týchto dôvodov.

- žalovaný postupoval správne, pokiaľ pri rozhodovaní vychádzal z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava, pretože sa jedná o inštitúciu, ktorá jediná je oprávnená potvrdzovať dobu dôchodkového poistenia a potvrdzovať zaradenie tejto doby do pracovných kategórií - z uvedeného dôvodu je žalovaný povinný zhodnotiť dobu poistenia a zaradenie doby do pracovných kategórií tak, ako to potvrdil Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia;
- podľa stanoviska Ministerstva obrany SR žiaci prvého a druhého ročníka vojenskej strednej školy (analogicky aj vojenskej školy kuchárskeho dorastu) sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnej službe. Vojenskú základnú službu vykonávali až počas štúdia v treťom a štvrtom ročníku. Štúdium po skončení povinnej školskej dochádzky sa u žiakov vojenských škôl vykazovalo ako doba štúdia v prvej a druhej časti výkazu so zaradením tejto doby do III. pracovnej kategórie. Činnosť, ktorú títo žiaci vykonávali pred nástupom na základnú vojenskú službu, nebola výkonom vojenskej služby. Do vojenskej činnej služby mohol byť zaradený iba ten, kto dosiahol vek 18 rokov;
- sťažovateľom predložené rozhodnutia krajských súdov nie sú judikovanými rozhodnutiami, resp. zovšeobecňujúcim právnym názorom súdu, preto nie sú záväzným podkladom pre rozhodovanie krajského súdu;
- sťažovateľ nezískal najmenej 20 rokov zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie v zmysle § 21 ods. 1 písm. c) zák. č. 100/1988 Zb. a zároveň nespĺnil ani podmienku trvania služby zaradenej do I. pracovnej kategórie k 31.12.1999 podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb., nevznikol mu nárok na znížený dôchodkový vek;
- z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava, ktoré je záväzným podkladom pre rozhodnutie žalovaného vyplýva, že sťažovateľovi bolo zhodnotené ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie pred 01.01.2000 obdobie od 01.09.1977 do 05.12.1985 a obdobie od 27.10.1988 do 30.04.1992, t. j. spolu 11 rokov a 285 dní. Správne preto žalovaný dospel k záveru, že sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok k veku 55 rokov, pretože v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií ku dňu uvoľnenia zo zdravotných dôvodov nezískal najmenej 15 rokov v I. kategórii funkcií;
- pretože sťažovateľ nezískal úhrnom najmenej 20 rokov v I. a II. kategórii funkcií, nevznikol mu nárok na starobný dôchodok ani vo veku 57 rokov v zmysle § 132 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb.;
- u sťažovateľa neprichádza do úvahy posudzovať vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., keďže jeho služba trvala len do 30.04.1992;

9. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) S.s.p., v ktorej najmä uviedol, že

- medzi sporovými stranami niet pochýb o tom, že sťažovateľ dňa XX.XX.XXXX dosiahol vek 57 rokov, bol zamestnaný najmenej 25 rokov a v tom čase odslúžil 11 rokov a 285 dní vo vojenskej službe

I. kategórii funkcií, 6 rokov a 327 dní v II. kategórii funkcií a 22 rokov a 236 dní v zamestnaní III. pracovnej kategórie;

- krajský súd posudzoval sťažovateľovi v II. kategórii funkcií iba 4 roky a 327 dní;
- u zamestnávateľa P. Q. N.H. Z. TGE-POWER v období od 25.03.1993 do 06.08.1997 bol zodpovedným zástupcom nie obchodným zástupcom;
- zaradenie 1. a 2. ročníka VŠKD do III. kategórie funkcií je v rozpore so zákonom č. 101/1964 Zb.;
- maloletí žiaci vojenských stredných škôl mali pridelené osobné strelné zbrane a vykonávali aj vojenskú prisahu, pričom v danom prípade nešlo len o štúdium žiakov, ale jednoznačne aj o službu;
- s poukazom na zákon č. 162/1949 Zb., vyhlášku MV ČSR 124/1961 Zb., zákon č. 147/1983 Zb., zákon č. 246/1993 Z.z. a zákon NS SR č. 190/2003 Z.z., mohli so zbraňami a strelivom zaobchádzať iba vojenské osoby v činnnej službe, čo sa vzťahovalo aj na žiakov vojenských stredných škôl, to znamená aj na sťažovateľa;
- nebolo dostatočne posúdené, že došlo k trvalému poškodeniu zdravotného stavu sťažovateľa v priamej súvislosti s výkonom povolania v dôsledku čoho musel ukončiť službu v armáde;
- listinné dôkazy vydané Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ktorý je nekompetentný na ich vydanie, nemajú žiadnu relevanciu;
- pojem III. kategória funkcií, resp. III. pracovná kategória sa začal používať až v roku 1985, t. j. po ukončení strednej školy, preto dodatočná úprava statusu sťažovateľa je retroaktívne;
- vo vojenskej knižke sťažovateľa (resp. evidenčnej karte vojaka) je dotknuté obdobie zaznamenané ako "vojenská činná služba" a túto službu je jednoznačne treba považovať za prípravu na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách (pozri ustanovenie § 6 ods. 1 písm. b/ zák. č. 100/1988 Zb.;
- krajský súd nehodnotil povolávací rozkaz do VŠJŽ;
- krajský súd nepredvolal svedkov, čo malo za následok porušenie princípu rovnosti zbraní;
- obsah stanoviska MO SR č. j.: ÚFZ- 40-10/2017 z 13.03.2017 považoval za nedostatočný;
- zákon č. 235/1992 Zb. bol vydaný v čase, keď už sťažovateľ neslúžil v armáde, pretože službu predčasne dňa 30.04.1992 zo zdravotných dôvodov ukončil;
- krajský súd mal pristúpiť k systematickému výkladu § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., pričom ani v jednom z žalovaných citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR sa nenachádza výklad ust. § 175g ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. a v tomto smere sťažovateľ ďalej poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave 10Sd/76/2013 zo dňa 18.12.2013, Krajského súdu v Trenčíne 12Sd/151/2014 z 05.03.2015, Krajského súdu v Bratislave 10Sd/216/2013 zo 06.06.2014, ako aj Krajského súdu v Trnave sp. zn. 20S/69/2016 z 26.06.2017;
- poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/192/2011 a sp. zn. 10So/85/2012 a nález Ústavného súdu SR I. US 306/2010-30 z 08.12.2010;
- účelom § 174 bolo zrušenie pracovných kategórií v celej ČSFR k 31.12.1992, ako aj úprava nárokov z I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1992 pre tých občanov, ktorých sa zrušenie pracovných kategórií dotýkalo, pričom sa vyžadovalo, aby zamestnanie alebo služba trvali k 31.12.1992. Na základe každoročnej zmeny sa v rokoch 1993 až 1999 celkom 7x predlžovala táto lehota o jeden rok a posúval sa aj dátum trvania zamestnania alebo výkon funkcie do obdobia, o ktoré sa zaraďovanie predĺžilo
- výklad § 174 ods. 2 tak, ako si ho vykladá a uplatňuje žalovaný nie je v súlade s § 3 a § 9 zákona č. 365/2004 Z.z. (antidiskriminačný zákon), v danom prípade je tak skupina osôb, ktorá dosiahla rovnaké doby služby zvýhodnená z dôvodu, že služba tejto skupiny trvala k 31.12.1999;
- žalovaný sa nevysporiadal s rozhodnutiami na úhradu nedoplatkov za obdobie SZČO, pričom tieto finančné nedoplatky boli uhradené, a to za obdobie od 01.09.2002 do 31.07.2003 v sume 10 824,- Sk, za obdobie od 01.08.2003 do 31.12.2003 v sume 4920,- Sk a za obdobie od 01.01.2004 do mája 2004 v sume 8 330,- Sk;
- je presvedčený, že žiaci 1. a 2. ročníka VSOS, resp. 1., 2., 3., a 4. ročníka VŠJŽ, resp. VG SNP v Banskej Bystrici, VG v Moravské Třebové, VG v Opave, VŠKD Žilina a ostatných vojenských stredných škôl, na ktorých študovali mladiství 15 až 18 roční absolventi, jednoznačne vykonávali vojenskú činnú službu- v tejto súvislosti poukázal na § 11 zákona č. 121/1975 Zb. a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Sd/151/2013;

10. Záverom navrhol, aby kasačný súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že preskúmané rozhodnutie „zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici" (zrejme žalovanému- pozn.

kasačného súdu) na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby mu kasačný súd priznal náhradu trov konania v zmysle predloženého vyčíslenia.

11. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 25.01.2018 uviedol, že vychádzal z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia zo dňa 22.02.2017, pričom táto inštitúcia je ako jediná oprávnená posudzovať dobu dôchodkového poistenia a potvrdzovať zaradenie tejto doby do pracovných kategórií. Dobu štúdia na VSOŠ od 01.09.1975 do 16.07.1977 má sťažovateľ započítanú na nárok na výsluhový dôchodok. Činnosť, ktorú vykonával pred nástupom na základnú vojenskú službu nebola výkonom vojenskej služby. Žalovaný navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

12. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 134 ods. 2 písm. d/ S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť je potrebné zamietnuť (§ 461 S.s.p.).

13. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuľi súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 13. septembra 2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

14. Ustanovenie §174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. upravuje nároky poistencov vykonávajúcich zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií na priznanie starobného dôchodku v nižšom veku. Poukazujúc na uvedené ustanovenie sa sťažovateľ domáhal zníženia dôchodkového veku. Žalovaný, ako aj prvostupňový správny orgán vo svojich rozhodnutiach argumentovali tým, že služba sťažovateľa v I. kategórii funkcií netrvala ku dňu 31.12.1999.

15. Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zák. č.100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999, pôvodne po 31.12.1992. Toto ustanovenie malo za cieľ, v dôsledku zániku zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1992, postupne predlžovaného až do 31.12.1999, odstrániť tvrdosť zákona spočívajúcu v nemožnosti splnenia podmienok podľa § 21 tohto zákona po

31.12.1992, resp. po 31.12.1999 a zachovať iba určeným skupinám zamestnancov, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona, resp. v I. a II. kategórii funkcií, skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

16. Uvedené ustanovenie kasačný súd nepovažuje za retroaktívne alebo diskriminačné, naopak malo umožniť zamestnancom, ktorí vykonávali také zamestnanie k 30.06.1992 dosiahnuť v zamestnaní zaradenom do zvýhodnenej kategórie v tam určenom období (najskôr len do 31.12.1992, naposledy a v súvislosti s predĺžovaním zaraďovania zamestnaní do zvýhodnených kategórií), teda do 31.12.1999 potrebný počet rokov v tejto kategórii pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok v rozsahu nižšom, ako je upravený v § 21, resp. § 132 zákona č. 100/1988 Zb..

17. Z ustanovenia § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. vyplýva, že podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok od zníženého dôchodkového veku (menej ako 62 rokov veku) je skutočnosť, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999, čo sťažovateľ nespĺnil. Jeho služobný pomer skončil dňa 30.04.1992, čo vyplynulo aj z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65101029005504/36 zo dňa 04.11.2010, resp. z potvrdenia o dĺžke výkonu vojenskej činnnej služby vydanom Vojenským útvarom 1734 zo dňa 29.04.1992. Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórii funkcií kumulatívne musí byť splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (m. m. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009, sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 a sp. zn. 1So/69/2014 zo dňa 29.09.2015). Preto už z tohto dôvodu sťažovateľ nespĺnil podmienky pre priznanie starobného dôchodku v nižšom veku podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb.

18. Pokiaľ sťažovateľ namieta ustanovenie § 175g ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., túto jeho námietku kasačný súd nepovažoval za dôvodnú. Zákonom č. 355/1999 Z. z. bolo totiž predĺžené obdobie zaraďovania zamestnaní do I a II. pracovnej kategórie a do I. kategórie funkcií až do 31.12.1999 (napr. § 14, § 130 a § 174 tohto zákona) a zákonodarca v ustanovení § 175g ustanovil len to, že v konaniach o nároku na starobný dôchodok podľa § 174, ktoré neboli právoplatne skončené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (22.12.1999), sa o nároku na starobný dôchodok rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Konanie o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok sa však začalo na základe jeho žiadosti z 29.11.2016 (§ 184 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), teda nezačalo pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 355/1999 Z. z.).

19. Kasačný súd mal z obsahu dávkového spisu žalovaného za preukázané, že štúdium na VŠKD Žilina v období od 01.09.1973 do 31.08.1975 mal sťažovateľ správne hodnotené v III. pracovnej kategórii. Podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65101029005504/36 zo dňa 04.11.2010 bola sťažovateľovi na priznanie nároku na invalidný výsluhový dôchodok zhodnotená doba služby od 01.09.1975 do 31.08.1977 v II. kategórii funkcií, od 01.09.1977 do 05.12.1985 v I. kategórii funkcií, od 06.02.1985 do 26.10.1988 v II. kategórii funkcií a od 27.10.1988 do 30.04.1992 v I. kategórii funkcií. Podľa potvrdenia o dĺžke výkonu vojenskej činnnej služby vydanom Vojenským útvarom 1734 zo dňa 29.04.1992 sťažovateľ vykonával vojenskú činnnú službu od 01.09.1975 do 30.04.1992.

20. Zaradenie doby služby vojaka z povolania do I. a II. kategórie funkcií je vo výlučnej kompetencii Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktoré je plne zodpovedné za údaje, ktoré poskytne žalovanému a ktoré je pre neho záväzné.

21. Sťažovateľ sa domáhal, aby doba jeho štúdia na VŠKD Žilina bola hodnotená ako doba v II. kategórii funkcií, resp. vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že sťažovateľ bol od 01.09.1973 do 16.07.1977 žiakom Vojenskej školy Kuchárskeho dorastu Žilina (VŠKD Žilina).

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom poistení, účinného do 31.12.1975, zamestnania sa pre účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií:

1. do I. pracovnej kategórie patria:

- a) zamestnania v baníctve pod zemou v hlbinných baniach,
- b) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadlách za letu,
- c) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- d) zamestnania kesonárov a potápačov,
- e) zamestnania pri konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín,
- f) zamestnania v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložía a na skryvke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie a na rádioaktívne suroviny;

2. do II. pracovnej kategórie patria ostatné zamestnania, v ktorých sa vykonávajú práce za zvlášť obťažných pracovných podmienok;

3. do III. pracovnej kategórie patria všetky ostatné zamestnania.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 101/1964 Zb. ako doby zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítavajú aj náhradné doby (§ 7 ods. 1), ak bolo zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie prerušené len týmito dobami. Vykonávacie predpisy ustanovujú, ktoré doby odbojovej činnosti a fašistickej perzekúcie a v akom rozsahu sa započítavajú ako doby zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 101/1964 Zb. ustanovuje, ktoré druhy prác odôvodňujú, aby zamestnanie bolo zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie a ako sa zaradenie vykonáva.

Podľa § 2 ods. 1 vyhl. č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 101/1964 Zb., doba učebného pomeru učňa vychovávaného pre zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie sa posudzuje ako doba zamestnania tejto pracovnej kategórie, ak sa v rámci učebného plánu pravidelne vykonáva odborný výcvik učňa na pracoviskách alebo v prevádzkach, kde sa vykonáva zamestnanie I. (II.) pracovnej kategórie.

22. Do I. a II. pracovnej kategórie sa podľa § 5 zákona č. 101/1964 Zb. v spojení s vyhláškou č. 107/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 101/1964 Zb. zaraďujú len zamestnania uvedené v rezortných zoznamoch, ktoré vydávali ústredné orgány, v odboroch pôsobnosti ktorých sa vykonávajú práce uvedené v Prílohe tejto vyhlášky. Štúdium na VŠKD nespĺňa charakteristiky prác, zaraďovaných do I. a II. pracovnej kategórie podľa § 5 zákona č. 101/1964 Zb. Požiadavka sťažovateľa na hodnotenie doby jeho štúdia na VŠKD už od prvého ročníka v I. alebo II. pracovnej kategórii preto nie je dôvodná.

23. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že sťažovateľ bol do služobného pomeru vojaka z povolania prijatý odo dňa 17.07.1977. Túto službu vykonával do 30.04.1992, kedy bol prepustený zo zdravotných dôvodov (§ 26 ods. 1 písm. a/ zákona č. 76/1959 Zb.). Základnú vojenskú službu vykonal od 01.09.1975 do 16.07.1977, t. j. počas štúdia na VŠKD Žilina (ktoré trvalo od 01.09.1973 do 16.07.1977).

24. Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje na Nariadenie náčelníka generálneho štábu Čs. ľudovej armády, 1. zástupcom ministra národnej obrany č. 11 z 2. augusta 1985, ktorým boli vydané „Smernice náčelníka kádrové správy ministerstva národnej obrany pro zpracování výkazu dob a kategorií funkcí (pracovních kategorií) rozhodných pro realizaci kádrových opatření, zabezpečení peněžitými dávkami podle zákona o některých služebních poměrech vojáků a pro sociální zabezpečení" (ďalej len „nariadenie"), z ktorého obsahu (str. 21) vyplynulo, že ako doba služby I., resp. II. kategórie funkcií sa mohla hodnotiť len základná služba, náhradná služba, prípadne ďalšia služba poslucháčov (žiakov) vojenských škôl (po vykonaní základnej služby).

25. Podľa Prílohy č. 3 ods. 1 nariadenia s názvom „Zásady pre vykazovanie základnej (náhradnej) služby poslucháčov (žiakov) vojenských škôl z radov občianskej mládeže", poslucháči (žiaci) vojenských škôl do dovŕšenia veku 17 rokov boli vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítava do nástupu vojenskej činnej služby ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky [§ 10 ods. 1 písm. d/ zákona č. 121/1975 Zb.], t. j. v III. pracovnej kategórii.

26. Podľa Prílohy č. 3, časti „Štúdium v rokoch 1973-1979“ na vojenskej škole kuchárskeho dorastu základnú službu žiaci konali v 3 ročníku a túto následne dokončovali vo vojsku. Z uvedených dôvodov kasačný súd požiadavku sťažovateľa, aby bolo jeho štúdium počas 1. a 2. ročníka hodnotené v jednej zo zvýhodnených pracovných kategórií, resp. v II. kategórii funkcií, nepovažoval za opodstatnenú.

27. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani záznam vo vojenskej knižke žalobcu, kde je doba štúdia na VŠKD Žilina vyznačená v záznamoch o vojenskej činnnej službe. Vo vojenskej knižke sťažovateľa série AA č. 300718 je pod bodom 17 priebeh vojenskej činnnej služby v dátume od 01.09.1973 do 16.07.1977 vyznačené štúdium na VŠKD Žilina, v rámci ktorého sťažovateľ od 01.09.1975 do 19.07.1977 vykonal vojenskú základnú službu. Pokiaľ uvedené má podľa sťažovateľa dokumentovať, že vykonával vojenskú činnnú službu, jedná sa o právnu argumentáciu, ktorá je vytrhnutá z celkového kontextu tohto záznamu, pretože takýto záznam, ako to už tunajší súd konštatoval v predchádzajúcej rozhodovacej činnosti (napr. rozsudok zo dňa 26.02.2019 sp. zn. 1Sk/6/2017), nedokumentuje len priebeh vojenskej činnnej služby, ale aj súvisiacu prípravu na túto vojenskú službu.

28. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd nezistil dôvod pre doplnenie dokazovania krajským súdom. Kasačný súd zdôrazňuje, že správny súd vychádza podľa § 119 S.s.p. zo skutkového stavu, ktorý bol zistený správnym orgánom v čase vydania rozhodnutia, pričom môže vykonať dôkazy nevyhnutné na zistenie zákonnosti rozhodnutia. Inak skúma iba to, či nedošlo pri zisťovaní skutkového stavu zo strany správneho orgánu k takým pochybeniam, ktoré by mohli mať za následok nesprávne či nedostatočne zistený skutkový stav a v dôsledku toho by bolo rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie zaťažované takými vadami, ktoré by odôvodňovali jeho zrušenie.

29. Krajský súd ako aj žalovaný posúdili sťažovateľovu žiadosť o priznanie starobného dôchodku aj podľa ust. § 21 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb. Z vyššie citovaných potvrdení vyplynulo, že sťažovateľ v I. kategórii funkcií, ktorá sa na účely § 21 ods. 1 podľa § 14 ods. 4 zák. č. 100/1988 Zb. hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie, získal 11 rokov a 285 dní. Podľa § 21 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb., podmienkou (okrem iných) pre zníženie veku odchodu do dôchodku odpracovanie aspoň 15 rokov v zamestnaní, zaradenom do I. pracovnej kategórie. Preto sťažovateľ nespĺnil podmienky pre priznanie starobného dôchodku ani podľa tohto ustanovenia, pričom jeho námietky, týkajúce sa nedostatočného posúdenia krajským súdom, resp. žalovaným boli aj v tomto smere nedôvodné.

30. Námietku, že sa žalovaný v preskúmanom rozhodnutí nevysporiadal s rozhodnutiami na úhradu nedoplatkov za obdobie kedy bol sťažovateľ samostatne zárobkovo činnou osobou, pričom obdobia, ktorých sa uvedené nedoplatky týkali boli v zmysle osobného listu dôchodkového poistenia zo dňa 15.12.2016 hodnotené, kasačný súd nepovažoval za dôvodnú. Sťažovateľ napokon ani nekonkretizoval, v čom by malo byť hodnotenie týchto dôb poistenia sporné.

31. Vo vzťahu k aplikácii dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p. je potrebné poukázať na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017 k pojmu „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“, pričom práve kasačným súdom je v konaniach podľa S.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky. V zmysle vyššie citovaného uznesenia, takáto prax „je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na nenadviazali.“

32. Preto pokiaľ sťažovateľ v kasačnej sťažnosti poukazoval na viaceré rozhodnutia krajských súdov, tieto nebolo možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu a ich prípadný rozpor s napadnutým rozsudkom nezakladá dôvod pre jeho zrušenie podľa § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p.

33. Ostatnú argumentáciu sťažovateľa kasačný súd nepovažoval za dôvodnú.

34. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že krajský súd neporušil zákon, keď správnu žalobu zamietol, kasačná sťažnosť teda nie je dôvodná a preto ju v súlade s ust. § 461 S.s.p zamietol.

35. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ktorý bol v konaní neúspešný nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.